

PRAVILNICI O NAPREDOVANJU VJEROUČITELJA U ZVANJA MENTORA I SAVJETNIKA I O POLAGANJU STRUČNOGA ISPITA

NEVENKA LONČARIĆ-JELAČIĆ
Ministarstvo prosvjete i športa
Zavod za unapređenje školstva
Badalićeva 24
10000 Zagreb

Prethodno priopćenje
Primitljeno: 16. 10. 1999.

1. NAPREDOVANJE VJEROUČITELJA U ZVANJA MENTORA I SAVJETNIKA

Pravilnik o napredovanju učitelja i nastavnika u osnovnom i srednjem školstvu objavljen je u Narodnim novinama u broju 89 od 1995. godine. Od tada se po tom pravilniku učitelji unapređuju u zvanje mentora i savjetnika.

Ovaj je pravilnik bio odgovor na zahtjev učitelja da se prekine s dotadašnjom praksom egalitarizma preuzetom iz prijašnjeg sustava po kojoj su svi učitelji bili jednako vrednovani i jednako plaćeni, kako oni koji su savjesno i požrtvovno obavljali svoje učiteljske dužnosti, tako oni koji su nemarno i površno obavljali svoj posao.

Stoga je cilj ovog pravilnika omogućiti najsposobnijim i najistaknutijim učiteljima napredovanje u viša zvanja, poticanje profesionalizacije učiteljske profesije, podizanje razine kvalitete poučavanja, motiviranje i poticanje učitelja, koji znaju, da će ako se zalažu, stručno usavršavaju, žive za djecu i školu, za profesiju, a ne od profesije, biti uključeni u krug istaknutih, najboljih.

Unapređenje, osim skromne financijske dobiti učiteljima donosi i mogućnost da se prema svojem interesu i sklonostima uključe u poslove unapređivanja i razvoja sustava hrvatskog školstva. To mogu biti poslovi stručnog usavršavanja drugih učitelja, izrade programa, udžbenika, uvođenja učitelja pripravnika u struku i u odgojno-obrazovni sustav, poslovi nadzora i drugo.

Ova kategorija učitelja vrlo je značajna za odgojno-obrazovni sustav koji se u svakom trenutku može osloniti na najbolje da bi se mogao kvalitetno razvijati.

Nekoliko riječi o uvjetima i postupku za stjecanje zvanja mentora i zvanja savjetnika. Elementi utvrđeni za vrednovanje stručnosti i kvalitete rada učitelja jesu:

- uspješnost u radu s učenicima
- izvannastavni stručni rad
- stručno usavršavanje.

Postojeći pravilnik dopunjen je odredbama koje se odnose na posebnosti vjeroučiteljskog rada, koje će kao dopuna pravilniku biti uskoro objavljene. O njima će više govoriti gospodin Šimunović.¹

Uspješnost u radu utvrđuje se člankom 5. Ovaj članak, koliko je meni poznato nije dopunjavani odredbama koje se odnose na vjeroučitelje i ovom prilikom predlažem da to bude učinjeno.

Koja je najbitnija odlika vjeroučitelja da bi bio uspješan?

Ako su prema crkvenim dokumentima vjeroučitelji dužni poučavati u svjedočkom duhu, onda to znači da trebaju biti ogledalo Isusa Krista. Ljudi blaga i ponizna srca vođena ljubavlju.

Da okupljaju ovce, a ne da rasprše stado. Krist, kad je držao govor na Gori, nije naredio ljudima da ga slijede. Došli su da čuju riječi života. Tako i vjeroučitelj. On je uvijek na Gori. On uvijek naviješta. On je vidljiv u školi (kao da je na Gori), vidljiv je u cijeloj zajednici, preko roditelja i djece.

Stoga bi taj kriterij za uspješnost vjeroučitelja trebalo posebno formulirati i ugraditi kao dopunu članka 5.

¹ Usp. Milan Šimunović, *Napredovanje vjeroučitelja u školi u zvanje mentora i savjetnika i polaganje stručnih ispita. Izazovi i obveze*, u: »Kateheza« 21(1999)4, 365-372.

Rad učitelja i vjeroučitelja prema članku 5. vrednuje se ocjenom:

- zadovoljava,
- uspješan,
- vrlo uspješan,
- izvrstan.

Člankom 8. vrednuje se izvannastavni stručni rad odgovarajućim brojem bodova za razne izvannastavne aktivnosti kao što su održavanje oglednog nastavnog sata za stručni skup, predavanje na stručnom skupu, pripremanje tematske izložbe otvorene za javnost, mentorstvo pripravniku do stručnoga ispita, objavljivanje stručnoga članka, referat na državnom stručnom skupu, sudjelovanje u provođenju obrazovnog istraživanja, autorstvo udžbenika, objavljivanje istraživačkog rada i druge aktivnosti. Vjeroučitelje bih zamolila da u Katehetskom glasniku 1(1999)1, 80-81 pročitaju bodovanje mogućih izvannastavnih aktivnosti i ako postoji neka izvannastavna aktivnost vjeroučitelja koja ovdje nije iskazana da u pismenom obliku do sutra ovdje na Katehetskoj ljetnoj školi predlože dopunu.

Člankom 10. vrednuje se stručno usavršavanje vjeroučitelja, a vrednuje se kao redovito, povremeno i izostaje.

Člankom 12. i člankom 13. utvrđuje se da zvanje mentora može steći učitelj koji ima najmanje 6 godina radnog iskustva a zvanje savjetnika učitelj s najmanje 11 godina radnog iskustva. Za vjeroučitelje je utvrđeni broj godina manji i s obzirom da su počeli raditi u školama tek od 1991. godine.

Člankom 15. utvrđuje se pokretanje postupka za napredovanje. Postupak za napredovanje učitelja pokreće stručno-pedagoški nadzornik.

U članku 17. utvrđuje se da je škola radi pokretanja postupka napredovanja dužna dostaviti Ministarstvu prosvjete i športa sljedeće dokumente: prijedlog za napredovanje, presliku diplome, presliku radne knjižice, radni životopis, ocjene nastavnog rada u skladu s člankom 5. i 6. te suglasnost dijecezanskog biskupa.

Podaci o napredovanju učitelja upisuju se u bazu podataka u Zavodu za unapređenje školstva.

Učitelji se biraju u zvanje na pet godina nakon čega mogu biti unaprijeđeni ili ponovo izabrani u isto zvanje ili izgubiti stečeno zvanje.

Sastavni dio ovoga pravilnika su tiskani- ce koje se nabavljaju s ostalom školskom dokumentacijom i na kojima se popunjavaju svi potrebni podaci za napredovanje učitelja: od prijedloga za napredovanje, podataka o uspješnosti u radu s učenicima, o izvannastavnom stručnom radu i stručnom usavršavanju.

2. POLAGANJE STRUČNOG ISPITA

Pravilnik o polaganju stručnog ispita učitelja i stručnih suradnika u osnovom i srednjem školstvu objavljen je u Narodnim novinama broj 89/1995.

Uveden je zbog toga da se pruži potrebna stručna pomoć učiteljima pripravnicima koji prvi put ulaze u struku i u odgojno-obrazovni sustav pri čemu trebaju upoznati zakonitosti struke te pravila i propise koji se odnose na rad učitelja.

Uvođenje učitelja u struku ima za cilj podizanje kvalitete rada učitelja.

Škola je dužna najkasnije 15 dana nakon zapošljavanja pripravnika organizirati njegovo uvođenje u struku. Prijaviti stažiranje Ministarstvu prosvjete i športa, izraditi program pripravničkoga staža u trajanju od jedne kalendarske godine, te imenovati komisiju za praćenje pripravničkog staža i pružanje stručne pomoći pripravniku. Komisiju čine mentor pripravnika koji može biti isključivo sustručnjak pripravnika, (to znači da vjeroučitelju može biti mentor vjeroučitelj i nitko drugi) ravnatelj i stručni suradnik. Vjeroučitelju će član komisije biti i predstavnik biskupijskog katehetskog ureda.

Pripravnik je tijekom stažiranja obvezan 30 sati biti nazočan satima mentora a mentor je dužan 10 sati biti nazočan satima pripravnika.

Za mentora pripravniku može se odrediti učitelj koji je uzorna osoba u svakom pogledu (profesionalnom i ljudskom) te koja i sama nije pripravnik.

Na kraju stažiranja komisija daje ocjenu pripravnikovog staža, zaključuje stažiranje i upućuje pripravnika na polaganje struč-

noga ispita. Pripravnik je u roku od godine dana nakon zaključivanja pripravničkoga staža dužan položiti stručni ispit.

Stručni ispit polaže se prema utvrđenom programu koji je pripravniku poznat već tijekom stažiranja, u kojem se uz popis obvezne literature nalaze i moguća ispitna pitanja na pismenom dijelu ispita i na usmenom dijelu ispita.

Ispit se polaže pred komisijom u školi koju Ministarstvo prosvjete i športa odlukom odredi za polaganje ispita.

Ispitnu komisiju čine:

- sveučilišni profesor metodike odgovarajuće struke,
- sustručnjak pripravnika, vjeroučitelj te škole,

- ovlaštenu predstavnik Ministarstva prosvjete i športa – za vjeroučitelje ovlaštenu predstavnik Nacionalnog katehetskog ureda,
- ravnatelj škole,
- učitelj hrvatskoga jezika.

Stručni ispit sastoji se iz tri dijela i traje dva dana. Prvi dan piše se pismeni rad na zadanu temu, kojom prilikom se provjerava pismenost kandidata ali i poznavanje struke. Drugi dan se održava nastavni (vjeronaučni) sat nakon čega slijedi usmeni dio ispita na kojem se postavljaju pitanja iz poznavanja ustava (to čini ravnatelj škole), brani se održani nastavni sat i provjerava se poznavanje pravilnika i Zakona o školstvu.